

บทที่ 5

ประสิทธิผลโดยรวมของเครื่องจักรภายในโรงงานก่อนปรับปรุง

5.1 การศึกษาการบำรุงรักษาของโรงงาน

ปัจจุบันการบำรุงรักษาของโรงงานเหล็กแผ่นแห่งนี้ เป็นการบำรุงรักษาหลังเกิดเหตุขัดข้อง (Breakdown Maintenance) ซึ่งเป็นการใช้เครื่องจักร อุปกรณ์ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ จนกระทั่งเกิดการขัดข้องจึงจะดำเนินการซ่อมบำรุง และมีการตรวจซ่อมใหญ่ปีละครั้ง โดยข้อมูลที่เก็บรวบรวม ได้แก่ ชั่วโมงการทำงาน เวลาหยุดตามแผน ชั่วโมงเครื่องจักรที่เสีย เวลาสูญเสียของเครื่องจักร น้ำหนักเหล็กที่ควรตัดได้ น้ำหนักเหล็กที่ตัดได้จริง และของเสีย ดังรายละเอียดที่จะได้แสดงในหัวข้อต่อไป

5.2 ความพร้อมใช้งานของเครื่องจักร

ความพร้อมใช้งานของเครื่องจักร เป็นการวัดในรูปอัตราส่วนของเวลาเดินเครื่องจักรสุทธิ เทียบกับเวลารับภาระงาน ถ้าเครื่องจักรมีความพร้อมมาก โอกาสที่จะผลิตได้มากก็สูง หาได้ดังสมการข้างล่าง

$$\text{ความพร้อมใช้งาน} = \frac{\text{เวลาเดินเครื่องจักรสุทธิ}}{\text{เวลารับภาระงาน}}$$

เวลาหยุดตามแผน เป็นเวลาหยุดที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า เช่น เวลาหยุดเพื่อการประชุมชี้แนะ เวลาหยุดเพื่อการบำรุงรักษาประจำวัน เวลาหยุดเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงงาน เช่น กิจกรรม 5ส เป็นต้น

เวลารับภาระงาน หมายถึง เวลาที่มีการวางแผนไว้ว่าต้องใช้ในการผลิต โดยนำชั่วโมงการทำงานมาหักออกด้วยเวลาหยุดตามแผน หาได้ดังสมการข้างล่าง

$$\text{เวลารับภาระงาน} = \text{ชั่วโมงการทำงาน} - \text{เวลาหยุดตามแผน}$$

ชั่วโมงที่เครื่องจักรเสีย (Downtime) เป็นสาเหตุของการสูญเสียที่ใหญ่ที่สุดในกระบวนการผลิต การเสียของเครื่องจักรนี้ นอกจากเป็นการเสียแบบทันทีทันใดที่ทำให้เครื่องจักรต้องหยุดแล้ว ยังรวมถึงการเสื่อมสภาพของเครื่องจักรด้วย

เวลาเดินเครื่องจักร เป็นเวลาที่หาได้จากเวลารับภาระงานลบด้วยชั่วโมงที่เครื่องจักรเสีย หาได้ดังสมการข้างล่าง

$$\text{เวลาเดินเครื่องจักร} = \text{เวลารับภาระงาน} - \text{ชั่วโมงที่เครื่องจักรเสีย}$$

เวลาสูญเสียของเครื่องจักร เป็นเวลาที่ใช้ในการปรับตั้งเครื่องจักรและการรอกอัยวัตถุติบ การปรับตั้งเครื่องจักร เกิดจากการหยุดการผลิตจากการซ่อม หรือจากการที่คุณภาพสินค้าที่ออกมา เริ่มมีปัญหา หรือการเปลี่ยนสินค้าที่ผลิต ส่วนการรอกอัยวัตถุติบ เกิดจากการวางแผนที่ผิดพลาด จึงทำให้วัตถุติบไม่เข้าตามที่กำหนด หรือมีการเปลี่ยนแผนกะทันหัน

เวลาเดินเครื่องจักรสุทธิ เป็นเวลาที่หาได้จากเวลาเดินเครื่องจักรลบด้วยเวลาสูญเสียของเครื่องจักร หาได้ดังสมการข้างล่าง

$$\text{เวลาเดินเครื่องจักรสุทธิ} = \text{เวลาเดินเครื่องจักร} - \text{เวลาสูญเสียของเครื่องจักร}$$

การคำนวณความพร้อมใช้งานของเครื่องจักร สามารถหาได้ดังรายละเอียดข้างล่าง (ตารางที่ 5.1-5.8) โดยชั่วโมงการทำงานจริงของโรงงานเหล็กแผ่นเป็นดังตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 ชั่วโมงการทำงานของเครื่องจักรแต่ละเครื่องตั้งแต่ ม.ค.-ก.ย. 2547

เครื่องจักร	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	เฉลี่ย
S41	540.0	520.0	611.5	490.0	596.0	571.0	458.0	467.0	510.0	529.3
MS2	279.0	267.0	368.0	260.0	268.0	296.0	266.0	244.0	269.0	279.7
MS3	467.0	487.5	436.0	271.0	485.0	515.0	385.0	276.0	287.0	401.1
รวม	1,286.0	1,274.5	1,415.5	1,021.0	1,349.0	1,382.0	1,109.0	987.0	1,066.0	1,210.0
L61	372.5	382.0	484.5	422.5	469.0	463.0	389.0	447.5	462.0	432.4
L41	536.0	539.0	646.0	518.0	550.0	483.0	454.0	450.0	478.0	517.1
ML1	343.0	363.5	556.5	524.0	579.5	511.0	438.0	419.5	426.0	462.3
ML4	503.0	488.0	626.0	547.5	600.0	527.0	454.0	450.5	475.0	519.0
ML5	512.0	523.0	653.0	540.0	604.0	519.0	450.0	443.0	466.0	523.3
รวม	2,266.5	2,295.5	2,966.0	2,552.0	2,802.5	2,503.0	2,185.0	2,210.5	2,307.0	2,454.2
ทั้งหมด	3,552.5	3,570.0	4,381.5	3,573.0	4,151.5	3,885.0	3,294.0	3,197.5	3,373.0	3,664.2

เวลาหยุดตามแผนของโรงงานตั้งแต่ ม.ค.-ก.ย. 2547 แสดงได้ดังตารางที่ 5.2

ตัวอย่าง : การคำนวณเวลาหยุดตามแผนของโรงงาน (เดือน ก.ย.)

$$\begin{aligned} &\text{เดือนกันยายนมีวันทำงาน} && 26 && \text{วัน} \\ &\text{ประชุมและทำความสะอาด 15 นาทีต่อกะ (มี 2 กะ) เท่ากับ} && \frac{2 \times 15}{60} = 0.5 && \text{ชม./วัน} \\ &\text{ดังนั้นรวมเวลาหยุดตามแผนเท่ากับ} && 26 \times (0.5 + 0.5) && = 26 && \text{ชม.} \end{aligned}$$

ตารางที่ 5.2 เวลาหยุดตามแผนของโรงงานตั้งแต่ ม.ค.-ก.ย. 2547

เวลา	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	เฉลี่ย
วันทำงาน	24	24	26	21	25	25	26	24	26	24.6
ประชุม (ชม./วัน)	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
ทำความสะอาด (ชม./วัน)	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
ตรวจสอบประจำวัน (ชม.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ซ่อมบำรุง (ชม.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวมเวลาหยุดตามแผน (ชม.)	24.0	24.0	26.0	21.0	25.0	25.0	26.0	24.0	26.0	24.6

เวลาบริการงานของเครื่องหาได้จาก ชั่วโมงการทำงานของเครื่องจักร (ตารางที่ 5.1) ลบ ด้วยเวลาหยุดตามแผน (ตารางที่ 5.2) จะได้ดังตารางที่ 5.3

ตารางที่ 5.3 เวลาบริการงานของเครื่องจักรแต่ละเครื่องตั้งแต่ ม.ค.-ก.ย. 2547

(หน่วย : ชั่วโมง)

เครื่องจักร	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	เฉลี่ย
S41	516.0	496.0	585.5	469.0	571.0	546.0	432.0	443.0	484.0	504.7
MS2	255.0	243.0	342.0	239.0	243.0	271.0	240.0	220.0	243.0	255.1
MS3	443.0	463.5	410.0	250.0	460.0	490.0	359.0	252.0	261.0	376.5
รวม	1,214.0	1,202.5	1,337.5	958.0	1,274.0	1,307.0	1,031.0	915.0	988.0	1,136.3
L61	348.5	358.0	458.5	401.5	444.0	438.0	363.0	423.5	436.0	407.9
L41	512.0	515.0	620.0	497.0	525.0	458.0	428.0	426.0	452.0	492.6
ML1	319.0	339.5	530.5	503.0	554.5	486.0	412.0	395.5	400.0	437.8
ML4	479.0	464.0	600.0	526.5	575.0	502.0	428.0	426.5	449.0	494.4
ML5	488.0	499.0	627.0	519.0	579.0	494.0	424.0	419.0	440.0	498.8
รวม	2,146.5	2,175.5	2,836.0	2,447.0	2,677.5	2,378.0	2,055.0	2,090.5	2,177.0	2,331.4

ตัวอย่าง : การคำนวณเวลาบริการงานของเครื่อง S41 (เดือน ก.ย.)

เวลาบริการงาน	=	ชั่วโมงการทำงาน - เวลาหยุดตามแผน
ชั่วโมงการทำงานของเครื่องจักร S41	=	510 ชั่วโมง (ตารางที่ 5.1)
เวลาหยุดตามแผนของเครื่องจักร S41	=	26 ชั่วโมง (ตารางที่ 5.2)
เวลาบริการงานของเครื่อง S41	=	484 ชั่วโมง (ตารางที่ 5.3)

ชั่วโมงที่เครื่องจักรเสียของเครื่องจักรแต่ละเครื่องตั้งแต่ ม.ค.-ก.ย. 2547 แสดงได้ดังตาราง
ที่ 5.4

ตารางที่ 5.4 ชั่วโมงที่เครื่องจักรเสียของเครื่องจักรแต่ละเครื่องตั้งแต่ ม.ค.-ก.ย. 2547

เครื่องจักร	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	เฉลี่ย
S41	3.50	90.00			4.25	1.33	1.33	1.00	0.41	14.5
MS2			0.25			1.00			0.41	0.6
MS3								0.33	0.50	0.4
รวม	3.50	90.00	0.25	0.00	4.25	2.33	1.33	1.33	1.32	15.5
L61		0.33		13.00	14.50	0.41		50.40	1.66	13.4
L41		0.33	2.66		12.05	1.50		0.50		3.4
ML1	0.50	3.50			0.50				5.50	2.5
ML4	1.50		4.00		6.16	0.91	2.58		6.33	3.6
ML5					1.25	0.25			0.16	0.6
รวม	2.00	4.16	6.66	13.00	34.46	3.07	2.58	50.90	13.65	23.4

เวลาเดินเครื่องจักรหาได้จากเวลารับภาระงานของเครื่อง (ตารางที่ 5.3) ลบด้วยชั่วโมงที่
เครื่องจักรเสีย (ตารางที่ 5.4) จะได้ดังตารางที่ 5.5

ตารางที่ 5.5 เวลาเดินเครื่องจักรของเครื่องจักรแต่ละเครื่องตั้งแต่ ม.ค.-ก.ย. 2547

เครื่องจักร	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	เฉลี่ย
S41	512.5	406.0	585.5	469.0	566.8	544.7	430.7	442.0	483.6	493.4
MS2	255.0	243.0	341.8	239.0	243.0	270.0	240.0	220.0	242.6	254.9
MS3	443.0	463.5	410.0	250.0	460.0	490.0	359.0	251.7	260.5	376.4
รวม	1,210.5	1,112.5	1,337.3	958.0	1,269.8	1,304.7	1,029.7	913.7	986.7	1,124.7
L61	348.5	357.7	458.5	388.5	429.5	437.6	363.0	373.1	434.3	399.0
L41	512.0	514.7	617.3	497.0	513.0	456.5	428.0	425.5	452.0	490.7
ML1	318.5	336.0	530.5	503.0	554.0	486.0	412.0	395.5	394.5	436.7
ML4	477.5	464.0	596.0	526.5	568.8	501.1	425.4	426.5	442.7	492.1
ML5	488.0	499.0	627.0	519.0	577.8	493.8	424.0	419.0	439.8	498.6
รวม	2,144.5	2,171.3	2,829.3	2,434.0	2,643.0	2,374.9	2,052.4	2,039.6	2,163.4	2,316.9

ตัวอย่าง : การคำนวณเวลาเดินเครื่องจักรของเครื่อง S41 (เดือน ก.ย.)

เวลาเดินเครื่องจักร = เวลาบริการงาน - ชั่วโมงที่เครื่องจักรเสีย

เวลาบริการงานของเครื่องจักร S41 = 484 ชั่วโมง (ตารางที่ 5.3)

ชั่วโมงที่เครื่องจักรเสียของเครื่องจักร S41 = 0.41 ชั่วโมง (ตารางที่ 5.4)

เวลาเดินเครื่องจักรของเครื่องจักร S41 = 483.6 ชั่วโมง (ตารางที่ 5.5)

เวลาสูญเสียของเครื่องจักรแต่ละเครื่องตั้งแต่ ม.ค.-ก.ย. 2547 แสดงได้ดังตารางที่ 5.6

ตารางที่ 5.6 เวลาสูญเสียของเครื่องจักรแต่ละเครื่องตั้งแต่ ม.ค.-ก.ย. 2547

เครื่องจักร	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	เฉลี่ย
S41	70.25	77.50	87.25	79.00	81.75	77.50	78.00	83.25	97.00	81.3
MS2	66.75	72.00	85.67	34.75	52.67	45.75	25.33	31.67	61.20	52.9
MS3	95.00	110.00	127.00	182.00	91.33	167.25	42.83	69.50	123.30	112.0
L61	82.33	57.00	118.25	127.00	88.00	107.83	111.00	85.50	108.70	98.4
L41	132.00	123.25	142.25	109.25	128.50	98.75	72.00	37.50	113.25	106.3
ML1	36.00	25.83	49.50	47.00	25.75	26.17	13.83	23.83	46.17	32.7
ML4	89.00	67.75	119.00	111.33	105.00	91.00	82.00	69.50	86.00	91.2
ML5	21.33	83.50	202.00	140.75	58.50	144.42	31.83	51.50	81.30	90.6

เวลาเดินเครื่องจักรสุทธิหาได้จากเวลาเดินเครื่องจักร (ตารางที่ 5.5) ลบด้วยเวลาสูญเสียของเครื่องจักรแต่ละเครื่อง (ตารางที่ 5.6) จะได้ดังตารางที่ 5.7

ตารางที่ 5.7 เวลาเดินเครื่องจักรสุทธิของเครื่องจักรแต่ละเครื่องตั้งแต่ ม.ค.-ก.ย. 2547

เครื่องจักร	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	เฉลี่ย
S41	442.25	328.50	498.25	390.00	485.00	467.17	352.67	358.75	386.59	412.1
MS2	188.25	171.00	256.08	204.25	190.33	224.25	214.67	188.33	181.39	202.1
MS3	348.00	353.50	283.00	68.00	368.67	322.75	316.17	182.17	137.20	264.4
L61	266.17	300.67	340.25	261.50	341.50	329.76	252.00	287.60	325.64	300.6
L41	380.00	391.42	475.09	387.75	384.45	357.75	356.00	388.00	338.75	384.4
ML1	282.50	310.17	481.00	456.00	528.25	459.83	398.17	371.67	348.33	404.0
ML4	388.50	396.25	477.00	415.17	463.84	410.09	343.42	357.00	356.67	400.9
ML5	466.67	415.50	425.00	378.25	519.25	349.33	392.17	367.50	358.54	408.0

ตัวอย่าง : การคำนวณเวลาเดินเครื่องจักรสุทธิของเครื่อง S41 (เดือน ก.ย.)

เวลาเดินเครื่องจักรสุทธิ	=	เวลาเดินเครื่องจักร - เวลาสูญเสียของเครื่องจักร
เวลาเดินเครื่องจักร S41	=	483.6 ชั่วโมง (ตารางที่ 5.5)
เวลาสูญเสียของเครื่องจักร S41	=	97 ชั่วโมง (ตารางที่ 5.6)
เวลาเดินเครื่องจักรสุทธิของ S41	=	386.6 ชั่วโมง (ตารางที่ 5.7)

ความพร้อมใช้งานของเครื่องจักรตั้งแต่ ม.ค.-ก.ย. 2547 หาได้จากเวลาเดินเครื่องจักรสุทธิ (ตารางที่ 5.7) หารด้วยเวลารับภาระงาน (ตารางที่ 5.3) จะได้ดังตารางที่ 5.8

ตารางที่ 5.8 ความพร้อมใช้งานของเครื่องจักรตั้งแต่ ม.ค.-ก.ย. 2547

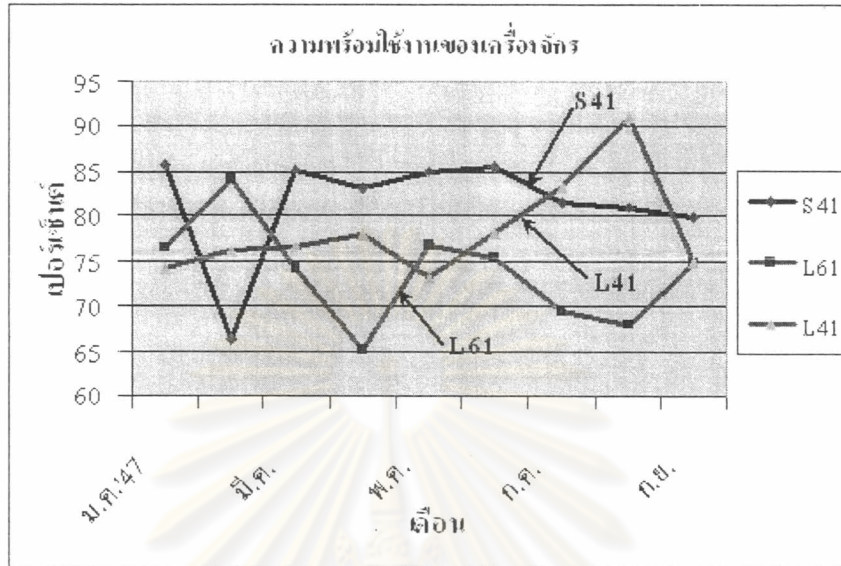
(หน่วย : เปอร์เซ็นต์)

เครื่องจักร	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	เฉลี่ย
S41	85.71	66.23	85.10	83.16	84.94	85.56	81.64	80.98	79.87	81.5
MS2	73.82	70.37	74.88	85.46	78.33	82.75	89.45	85.60	74.65	79.5
MS3	78.56	76.27	69.02	27.20	80.15	65.87	88.07	72.29	52.57	67.8
L61	76.38	83.99	74.21	65.13	76.91	75.29	69.42	67.91	74.69	73.8
L41	74.22	76.00	76.63	78.02	73.23	78.11	83.18	91.08	74.94	78.4
ML1	88.56	91.36	90.67	90.66	95.27	94.62	96.64	93.97	87.08	92.1
ML4	81.11	85.40	79.50	78.85	80.67	81.69	80.24	83.70	79.44	81.2
ML5	95.63	83.27	67.78	72.88	89.68	70.71	92.49	87.71	81.49	82.4

ตัวอย่าง : การคำนวณความพร้อมใช้งานของเครื่องจักร (เดือน ก.ย.)

ความพร้อมใช้งาน	=	$\frac{\text{เวลาเดินเครื่องจักรสุทธิ}}{\text{เวลารับภาระงาน}}$
ความพร้อมใช้งานสำหรับเครื่องจักร S41	=	$\frac{386.6}{484.0} \times 100 = \underline{79.87}$ เปอร์เซ็นต์
ความพร้อมใช้งานสำหรับเครื่องจักร L61	=	$\frac{325.6}{436.0} \times 100 = \underline{74.69}$ เปอร์เซ็นต์
ความพร้อมใช้งานสำหรับเครื่องจักร L41	=	$\frac{338.8}{452.0} \times 100 = \underline{74.94}$ เปอร์เซ็นต์

จากข้อมูลตารางที่ 5.8 นำมาเขียนกราฟเปอร์เซ็นต์ความพร้อมใช้งานของเครื่องจักร S41, L61 และ L41 ได้ดังรูปที่ 5.1

รูปที่ 5.1 เปอร์เซ็นต์ความพร้อมใช้งานของเครื่องจักรของเครื่องจักร S41, L61 และ L41

จากรูปที่ 5.1 ในเดือนก.พ. เครื่องตัดเหล็กม้วน S41 เสียถึง 90 ชั่วโมงจึงทำให้เปอร์เซ็นต์ความพร้อมใช้งานของเครื่องตกลงมาที่ 66.23 %

5.3 ประสิทธิภาพเชิงสมรรถนะของเครื่องจักร

ประสิทธิภาพเชิงสมรรถนะของเครื่องจักร คือ ความสามารถที่เครื่องจักรสามารถทำได้ เทียบกับความสามารถทางทฤษฎี ซึ่งปกติจะวัดจากจำนวนสินค้าที่ผลิตได้จริง เทียบกับสินค้าที่ควรจะได้ผลิตได้ในเวลาเดียวกัน หรือรอบเวลาในการผลิตสินค้านั้น โดยหาได้ดังสมการข้างล่าง

$$\text{ประสิทธิภาพเชิงสมรรถนะ} = \frac{\text{จำนวนที่ผลิตได้จริง}}{\text{จำนวนที่ควรผลิตได้ตามมาตรฐาน}}$$

สมรรถนะของเครื่องจักรจะลดลงจากองค์ประกอบดังนี้

- การลดลงของความเร็วในการผลิต (Reduced Speed) ซึ่งอาจมีหลายสาเหตุ เช่น วัตถุดิบมีปัญหา ปัญหาจากเครื่องจักร กล่าวคือเครื่องจักรจะรับภาระมากเกินไป
- การเดินเครื่องเปล่า และการหยุดชะงัก (Idle and Minor Stoppage) การสูญเสียจากการเดินเครื่องเปล่า คือ การที่เครื่องจักรเดินแต่ไม่มีผลผลิตออกมา ส่วนการหยุดชะงัก คือ การที่เครื่องจักรต้องหยุดเป็นช่วง ๆ ในระยะเวลาสั้น ๆ เช่น การมีสินค้าติดในกระบวนการผลิต

การคำนวณประสิทธิภาพเชิงสมรรถนะของเครื่องจักร สามารถหาได้ดังรายละเอียดข้างล่าง โดยตารางที่ 5.9 แสดงถึงน้ำหนักเหล็กที่ควรตัดได้ของเครื่องจักรแต่ละเครื่องตั้งแต่มี.ค.-ก.ย. 2547 ซึ่งค่านี้เป็นค่าเฉลี่ยของน้ำหนักเหล็กซึ่งได้รับจากฝ่ายขาย ทั้งนี้ขึ้นกับความหนาของเหล็ก ถ้าเดือนไหนโรงงานตัดเหล็กที่มีความหนามาก ก็จะมีน้ำหนักที่มากทำให้เกินเป้าหมายได้

ตารางที่ 5.9 น้ำหนักเหล็กที่ควรตัดได้ตั้งแต่มี.ค.-ก.ย. 2547

(หน่วย : ตัน)

เครื่องจักร	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	เฉลี่ย
S41	4,000	3,500	4,000	4,000	4,000	4,000	4,000	3,929
MS2	250	210	250	250	250	250	250	244
MS3	360	300	360	360	360	360	360	351
L61	5,000	4,500	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	4,929
L41	2,500	2,000	2,500	2,500	2,500	2,500	2,500	2,429
ML1	300	200	300	300	300	300	300	286
ML4	1,500	1,400	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,486
ML5	600	500	600	600	600	600	600	586

ตารางที่ 5.10 แสดงถึงน้ำหนักเหล็กที่ตัดได้จริงของเครื่องจักรแต่ละเครื่องตั้งแต่มี.ค.-ก.ย. 2547 มีหน่วยเป็นตัน

ตารางที่ 5.10 น้ำหนักเหล็กที่ตัดได้จริงตั้งแต่มี.ค.-ก.ย. 2547

(หน่วย : ตัน)

เครื่องจักร	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	เฉลี่ย
S41	4,304	3,487	4,018	4,037	3,150	2,965	3,683	3,663
MS2	320	216	181	225	244	217	231	233
MS3	334	249	313	370	254	231	287	291
L61	3,675	2,570	2,891	3,248	2,127	2,879	2,894	2,898
L41	2,695	2,099	2,441	2,127	2,246	1,504	46	1,880
ML1	228	205	224	209	184	148	130	190
ML4	1,527	1,241	1,413	1,307	1,099	1,044	1,060	1,242
ML5	714	571	796	690	568	554	575	638

ประสิทธิภาพเชิงสมรรถนะของเครื่องจักรในตารางที่ 5.11 หาได้จากจำนวนที่ผลิตได้จริง (ตารางที่ 5.10) หารด้วยจำนวนที่ควรผลิตได้ตามมาตรฐาน (ตารางที่ 5.9)

ตารางที่ 5.11 ประสิทธิภาพเชิงสมรรถนะของเครื่องจักรตั้งแต่มี.ค.-ก.ย. 2547

(หน่วย : เปอร์เซนต์)

เครื่องจักร	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	เฉลี่ย
S41	107.60	99.63	100.44	100.92	78.76	74.13	92.08	93.37
MS2	127.93	103.02	72.27	89.89	97.68	86.81	92.31	95.70
MS3	92.81	83.05	87.01	102.77	70.56	64.12	79.72	82.86
L61	73.50	57.11	57.81	64.96	42.54	57.58	57.88	58.77
L41	107.80	104.96	97.64	85.09	89.83	60.15	1.86	78.19
ML1	75.85	102.55	74.78	69.51	61.41	49.37	43.21	68.10
ML4	101.78	88.67	94.23	87.12	73.29	69.59	70.65	83.62
ML5	118.95	114.23	132.65	114.97	94.70	92.25	95.89	109.09

ตัวอย่าง : การคำนวณประสิทธิภาพเชิงสมรรถนะของเครื่องจักร (เดือน ก.ย.)

$$\text{ประสิทธิภาพเชิงสมรรถนะ} = \frac{\text{จำนวนที่ผลิตได้จริง}}{\text{จำนวนที่ควรผลิตได้ตามมาตรฐาน}}$$

สำหรับเครื่องจักร S41

$$\text{ประสิทธิภาพเชิงสมรรถนะ} = \frac{3,683}{4,000} \times 100 = \mathbf{92.08} \text{ เปอร์เซนต์}$$

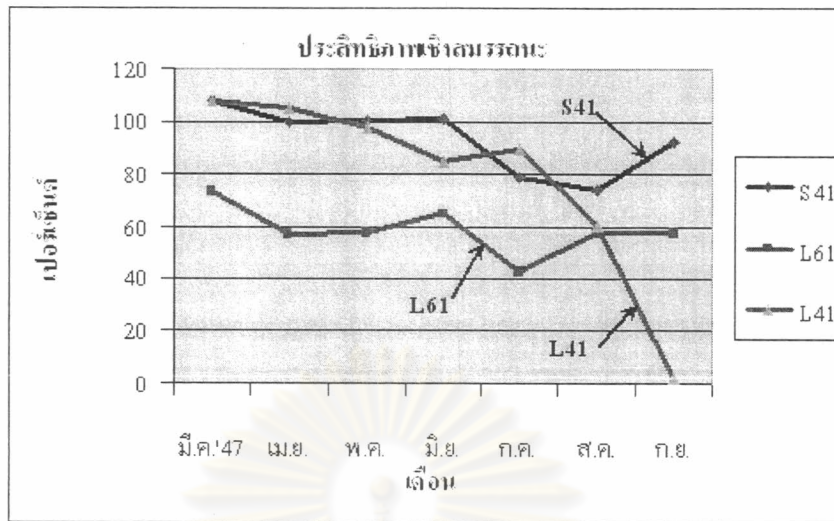
สำหรับเครื่องจักร L61

$$\text{ประสิทธิภาพเชิงสมรรถนะ} = \frac{2,894}{5,000} \times 100 = \mathbf{57.88} \text{ เปอร์เซนต์}$$

สำหรับเครื่องจักร L41

$$\text{ประสิทธิภาพเชิงสมรรถนะ} = \frac{46}{2,500} \times 100 = \mathbf{1.86} \text{ เปอร์เซนต์}$$

จากข้อมูลในตารางที่ 5.11 นำมาเขียนกราฟเปอร์เซนต์ประสิทธิภาพเชิงสมรรถนะของเครื่องจักร S41, L61 และ L41 ได้ดังรูปที่ 5.2

รูปที่ 5.2 เปอร์เซนต์ประสิทธิภาพเชิงสมรรถนะของเครื่องจักร S41, L61 และ L41

5.4 อัตราคุณภาพ

อัตราคุณภาพ คือ อัตราส่วนของสินค้าที่ได้คุณภาพ เทียบกับสินค้าที่ผลิตออกมาทั้งหมด โดยหาได้ดังสมการข้างล่าง

$$\text{อัตราคุณภาพ} = \frac{\text{จำนวนชิ้นงานที่ตัดได้} - \text{จำนวนชิ้นงานเสีย}}{\text{จำนวนชิ้นงานที่ตัดได้}}$$

การสูญเสียด้านคุณภาพ มีสาเหตุจาก

- Quality Defect คือ การสูญเสียที่เกิดขึ้นจากปัญหา หรือความผิดพลาดของเครื่องจักร ทำให้ต้องมีการทำงานซ้ำ (Rework) ซึ่งต้องมีการใช้ทรัพยากรเพิ่ม
 - Start Up Losses คือ การสูญเสียขณะเริ่มเดินเครื่องจักรก่อนที่การผลิตจะเข้าที่ (Stabilization) ซึ่งจะมีการปรับตัวจนกว่าคุณภาพของสินค้าจะได้ตามมาตรฐาน
- การคำนวณอัตราคุณภาพของเครื่องจักร สามารถหาได้ดังรายละเอียดข้างล่าง โดยตาราง

ที่ 5.12 แสดงถึงจำนวนที่ตัด ของเสีย และอัตราคุณภาพของเครื่องจักรตั้งแต่มี.ค.-ก.ย. 2547

ตารางที่ 5.12 จำนวนที่ตัด ของเสีย และอัตราคุณภาพของเครื่องจักรตั้งแต่มี.ค.-ก.ย. 2547

(หน่วย : กิโลกรัม)

เครื่องจักร	รายการ	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	รวม
S41	จำนวนที่ตัด	4,303,941	3,487,166	4,017,567	4,036,891	3,150,381	2,965,184	3,683,129	25,644,259
	ของเสีย	68,428	55,012	59,398	58,416	49,860	44,570	52,532	388,216
	เปอร์เซ็นต์	98.41	98.42	98.52	98.55	98.42	98.50	98.57	98.49
MS2	จำนวนที่ตัด	319,814	216,342	180,679	224,719	244,196	217,031	230,776	1,633,557
	ของเสีย	13,686	7,489	9,927	8,182	9,275	9,393	11,455	69,407
	เปอร์เซ็นต์	95.72	96.54	94.51	96.36	96.20	95.67	95.04	95.75
MS3	จำนวนที่ตัด	334,098	249,152	313,242	369,985	254,004	230,818	286,995	2,038,294
	ของเสีย	10,643	7,242	8,274	10,541	7,543	6,802	10,605	61,650
	เปอร์เซ็นต์	96.81	97.09	97.36	97.15	97.03	97.05	96.30	96.98
L61	จำนวนที่ตัด	3,675,106	2,569,785	2,890,533	3,247,984	2,127,112	2,878,884	2,894,102	20,283,506
	ของเสีย	59,087	45,114	46,127	55,305	38,237	52,390	46,618	342,878
	เปอร์เซ็นต์	98.39	98.24	98.40	98.30	98.20	98.18	98.39	98.31
L41	จำนวนที่ตัด	2,694,908	2,099,270	2,440,878	2,127,374	2,245,830	1,503,658	46,462	13,158,380
	ของเสีย	39,356	31,932	34,098	32,973	33,233	25,041	1,199	197,832
	เปอร์เซ็นต์	98.54	98.48	98.60	98.45	98.52	98.33	97.42	98.50
ML1	จำนวนที่ตัด	227,537	205,095	224,342	208,529	184,221	148,117	129,644	1,327,485
	ของเสีย	4,838	4,052	4,727	4,379	3,555	3,201	3,018	27,770
	เปอร์เซ็นต์	97.87	98.02	97.89	97.90	98.07	97.84	97.67	97.91
ML4	จำนวนที่ตัด	1,526,756	1,241,399	1,413,403	1,306,829	1,099,343	1,043,779	1,059,701	8,691,210
	ของเสีย	17,191	15,628	17,768	17,725	15,589	16,997	16,662	117,560
	เปอร์เซ็นต์	98.87	98.74	98.74	98.64	98.58	98.37	98.43	98.65
ML5	จำนวนที่ตัด	713,713	571,158	795,914	689,840	568,222	553,517	575,341	4,467,705
	ของเสีย	7,899	7,154	11,927	11,859	9,536	10,852	11,373	70,600
	เปอร์เซ็นต์	98.89	98.75	98.50	98.28	98.32	98.04	98.02	98.42

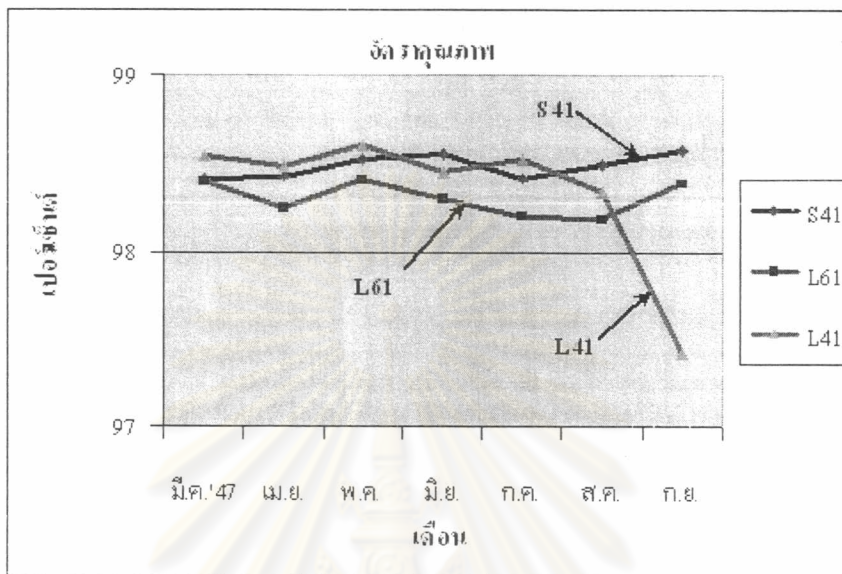
ตัวอย่าง : การคำนวณอัตราคุณภาพของเครื่องจักร (เดือน ก.ย.)

$$\text{อัตราคุณภาพของเครื่องจักร S41} = \frac{3,683,129 - 52,532}{3,683,129} \times 100 = \underline{98.57} \text{ เปอร์เซ็นต์}$$

$$\text{อัตราคุณภาพของเครื่องจักร L61} = \frac{2,894,102 - 46,618}{2,894,102} \times 100 = \underline{98.39} \text{ เปอร์เซ็นต์}$$

$$\text{อัตราคุณภาพของเครื่องจักร L41} = \frac{46,462 - 1,199}{46,462} \times 100 = \underline{97.42} \text{ เปอร์เซ็นต์}$$

จากข้อมูลในตารางที่ 5.12 นำมาเขียนกราฟเปอร์เซ็นต์อัตราคุณภาพของเครื่องจักร S41, L61 และ L41 ได้ดังรูปที่ 5.3

รูปที่ 5.3 เปอร์เซ็นต์อัตราคุณภาพของเครื่องจักร S41, L61 และ L41

จากรูปที่ 5.3 จะเห็นได้ว่าเปอร์เซ็นต์อัตราคุณภาพของเครื่องจักรแต่ละเครื่องเป็นอัตราส่วนที่ค่อนข้างสูงคือ อยู่ที่ประมาณ 97% ซึ่งทางโรงงานพอใจในอัตราส่วนนี้

5.5 ประสิทธิภาพโดยรวมของเครื่องจักร

ประสิทธิภาพโดยรวมของเครื่องจักร หมายถึง ความสามารถในการที่จะใช้เครื่องจักรนั้น ในการสร้างผลผลิตที่สมบูรณ์ ภายใต้เวลาที่กำหนดให้เดินเครื่องจักรนั้น โดยหาได้ดังสมการข้างล่าง

ประสิทธิภาพโดยรวม = ความพร้อมใช้งาน x ประสิทธิภาพเชิงสมรรถนะ x อัตราคุณภาพ

ประสิทธิภาพโดยรวมของเครื่องจักรหาได้จากผลคูณระหว่างความพร้อมใช้งาน (ตารางที่ 5.8) กับประสิทธิภาพเชิงสมรรถนะ (ตารางที่ 5.11) และอัตราคุณภาพ (ตารางที่ 5.12) จะได้ตารางที่ 5.13

ตารางที่ 5.13 ประสิทธิภาพโดยรวมของเครื่องจักรแต่ละเครื่องตั้งแต่มี.ค.-ก.ย. 2547

(หน่วย : เปอร์เซ็นต์)

เครื่องจักร	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	เฉลี่ย
S41	90.11	81.54	84.05	85.10	63.28	59.13	72.50	76.53
MS2	91.69	84.99	53.50	71.67	84.05	71.10	65.49	74.64
MS3	62.02	21.93	67.89	65.77	60.29	44.98	40.36	51.89
L61	53.67	36.54	43.76	48.07	29.00	38.39	42.53	41.71
L41	81.40	80.64	70.50	65.44	73.62	53.87	1.36	60.97
ML1	67.31	91.13	69.74	64.39	58.20	45.39	36.76	61.84
ML4	80.01	69.04	75.06	70.21	57.97	57.30	55.24	66.40
ML5	79.74	82.21	117.18	79.91	86.12	79.33	76.59	85.87
ประสิทธิภาพโดยรวมของเครื่องจักรทั้งหมดเฉลี่ย								64.98

ตัวอย่าง : การคำนวณประสิทธิภาพโดยรวมของเครื่องจักร (เดือน ก.ย.)

สำหรับเครื่องจักร S41

$$\text{ประสิทธิภาพโดยรวมของเครื่องจักร} = 79.87 \times 92.08 \times 98.57 = \mathbf{72.50} \text{ เปอร์เซ็นต์}$$

สำหรับเครื่องจักร L61

$$\text{ประสิทธิภาพโดยรวมของเครื่องจักร} = 74.69 \times 57.88 \times 98.39 = \mathbf{42.53} \text{ เปอร์เซ็นต์}$$

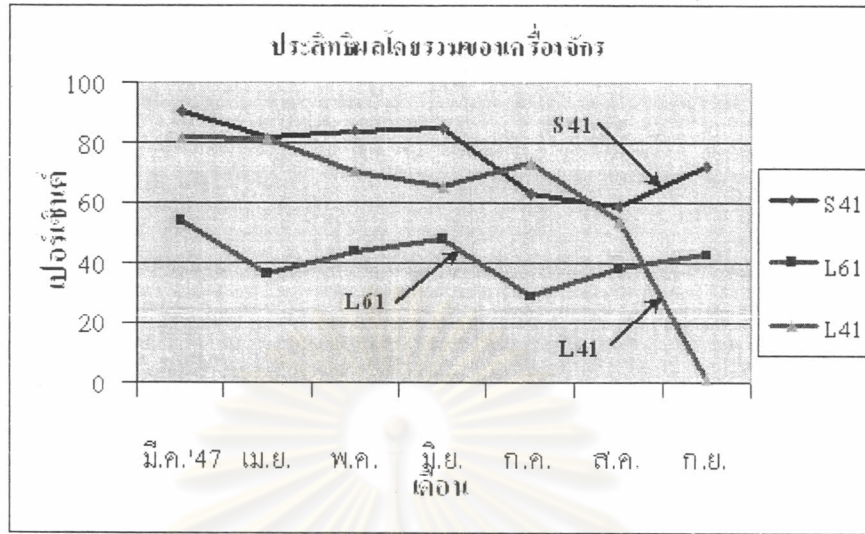
สำหรับเครื่องจักร L41

$$\text{ประสิทธิภาพโดยรวมของเครื่องจักร} = 74.94 \times 1.86 \times 97.42 = \mathbf{1.36} \text{ เปอร์เซ็นต์}$$

จากข้อมูลในตารางที่ 5.13 จะพบว่าประสิทธิภาพโดยรวมของเครื่องจักรทั้งหมดเฉลี่ยเท่ากับ 64.98 % ซึ่งมีค่าค่อนข้างต่ำ โดยเครื่องจักร S41, L61 และ L41 มีค่าดังนี้

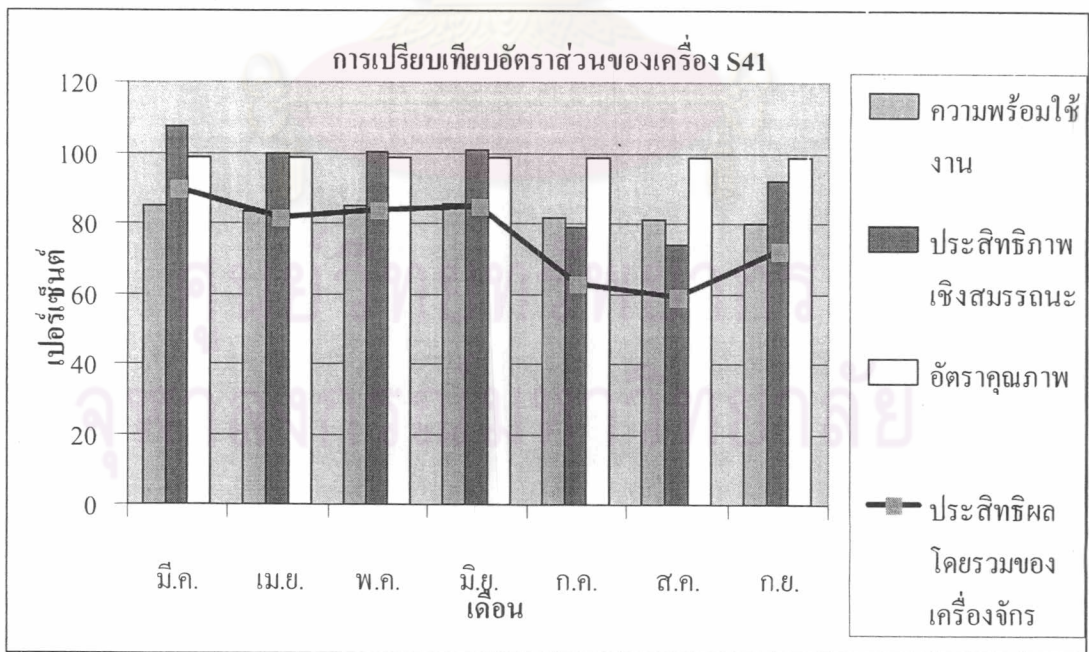
- เครื่อง S41 มีประสิทธิภาพโดยรวมของเครื่องจักรเฉลี่ย 76.53 %
- เครื่อง L61 มีประสิทธิภาพโดยรวมของเครื่องจักรเฉลี่ย 41.71 %
- เครื่อง L41 มีประสิทธิภาพโดยรวมของเครื่องจักรเฉลี่ย 60.97 %

นำข้อมูลในตารางที่ 5.13 มาเขียนกราฟเปอร์เซ็นต์ประสิทธิภาพโดยรวมของเครื่องจักร S41, L61 และ L41 ได้ดังรูปที่ 5.4

รูปที่ 5.4 เปอร์เซนต์ประสิทธิภาพโดยรวมของเครื่องจักร S41, L61 และ L41

จากตารางที่ 5.8, 5.11 และ 5.12 นำมาเขียนกราฟเพื่อเปรียบเทียบระหว่างเปอร์เซนต์แต่ละค่า ได้แก่ ความพร้อมใช้งาน ประสิทธิภาพเชิงสมรรถนะ และอัตราคุณภาพของเครื่องจักร S41, L61 และ L41 จะได้ดังรูปที่ 5.5, 5.6 และ 5.7 ตามลำดับ

รูปที่ 5.5 การเปรียบเทียบอัตราส่วนของเครื่องจักร S41

ตารางที่ 5.14 การเปรียบเทียบอัตราส่วนของเครื่องจักร S41 ตั้งแต่มี.ค.-ก.ย. 2547

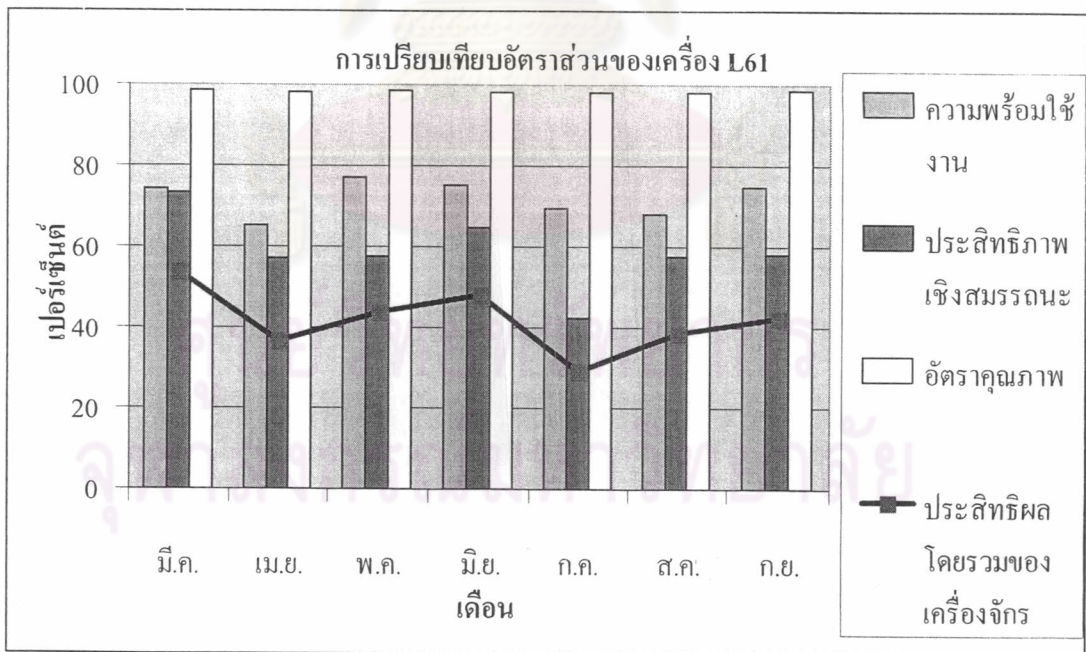
(หน่วย : เปอร์เซนต์)

อัตราส่วน	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	เฉลี่ย
ความพร้อมใช้งาน	85.10	83.16	84.94	85.56	81.64	80.98	79.87	83.04
ประสิทธิภาพเชิงสมรรถนะ	107.60	99.63	100.44	100.92	78.76	74.13	92.08	93.37
อัตราคุณภาพ	98.41	98.42	98.52	98.55	98.42	98.50	98.57	98.48
ประสิทธิผลโดยรวมของเครื่องจักร	90.11	81.54	84.05	85.10	63.28	59.13	72.50	76.35

จากตารางที่ 5.14 อัตราส่วนของเครื่องจักร S41 ตั้งแต่มี.ค.-ก.ย. 2547 พบว่า

- ความพร้อมใช้งาน มีค่าโดยเฉลี่ยเท่ากับ 83.04%
- ประสิทธิภาพเชิงสมรรถนะ มีค่าโดยเฉลี่ยเท่ากับ 93.37%
- อัตราคุณภาพ มีค่าโดยเฉลี่ยเท่ากับ 98.48%

จะเห็นได้ว่าเปอร์เซ็นต์ความพร้อมใช้งานมีค่าต่ำกว่าอัตราส่วนอื่นอีก 2 ค่า ซึ่งมีสาเหตุมาจาก 2 ส่วน คือ ชั่วโมงที่เครื่องจักรเสีย และเวลาสูญเสียของเครื่องจักร

รูปที่ 5.6 การเปรียบเทียบอัตราส่วนของเครื่องจักร L61

ตารางที่ 5.15 การเปรียบเทียบอัตราส่วนของเครื่องจักร L61 ตั้งแต่มี.ค.-ก.ย. 2547

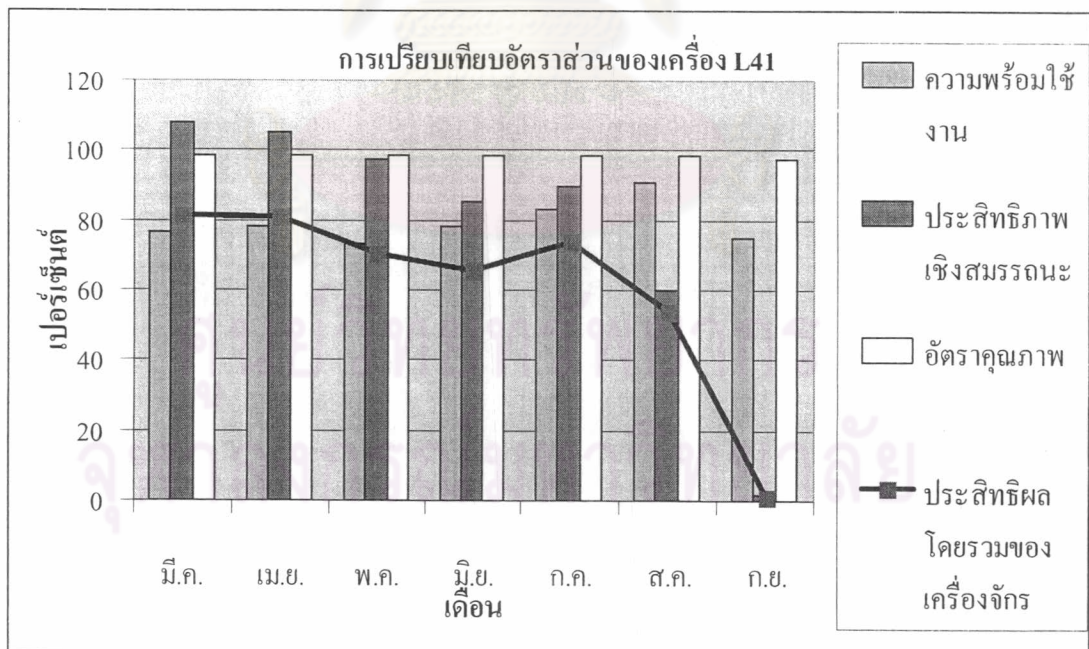
(หน่วย : เปอร์เซ็นต์)

อัตราส่วน	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	เฉลี่ย
ความพร้อมใช้งาน	74.21	65.13	76.91	75.29	69.42	67.91	74.69	71.94
ประสิทธิภาพเชิงสมรรถนะ	73.50	57.11	57.81	64.96	42.54	57.58	57.88	58.77
อัตราคุณภาพ	98.39	98.24	98.40	98.30	98.20	98.18	98.39	98.30
ประสิทธิผลโดยรวมของเครื่องจักร	53.67	36.54	43.76	48.07	29.00	38.39	42.53	41.56

จากตารางที่ 5.15 อัตราส่วนของเครื่องจักร L61 ตั้งแต่มี.ค.-ก.ย. 2547 พบว่า

- ความพร้อมใช้งาน มีค่าโดยเฉลี่ยเท่ากับ 71.94%
- ประสิทธิภาพเชิงสมรรถนะ มีค่าโดยเฉลี่ยเท่ากับ 58.77%
- อัตราคุณภาพ มีค่าโดยเฉลี่ยเท่ากับ 98.30%

จะเห็นได้ว่าเปอร์เซ็นต์ประสิทธิภาพเชิงสมรรถนะมีค่าต่ำกว่าอัตราส่วนอื่นอีก 2 ค่า ซึ่งมีสาเหตุมาจากน้ำหนักที่ตัดได้จริงน้อยกว่าน้ำหนักที่ควรผลิตได้

รูปที่ 5.7 การเปรียบเทียบอัตราส่วนของเครื่องจักร L41

ตารางที่ 5.16 การเปรียบเทียบอัตราส่วนของเครื่องจักร L41 ตั้งแต่มี.ค.-ก.ย. 2547

(หน่วย : เปอร์เซนต์)

อัตราส่วน	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	เฉลี่ย
ความพร้อมใช้งาน	76.63	78.02	73.23	78.11	83.18	91.08	74.94	79.31
ประสิทธิภาพเชิงสมรรถนะ	107.80	104.96	97.64	85.09	89.83	60.15	1.86*	90.91
อัตราคุณภาพ	98.54	98.48	98.60	98.45	98.52	98.33	97.42	98.34
ประสิทธิผลโดยรวมของเครื่องจักร	81.40	80.64	70.50	65.44	73.62	53.87	1.36	70.90

* สำหรับเดือนกันยายนซึ่งมีค่าต่ำมาก ซึ่งเกิดจากการที่เครื่องจักรตัดแต่เหล็กบาง จึงทำให้น้อยกว่าปกติ ดังนั้นจึงไม่นำมาคิดค่าเฉลี่ยด้วย

จากตารางที่ 5.16 อัตราส่วนของเครื่องจักร L41 ตั้งแต่มี.ค.-ก.ย. 2547 พบว่า

- ความพร้อมใช้งาน มีค่าโดยเฉลี่ยเท่ากับ 79.31%
- ประสิทธิภาพเชิงสมรรถนะ มีค่าโดยเฉลี่ยเท่ากับ 90.91%
- อัตราคุณภาพ มีค่าโดยเฉลี่ยเท่ากับ 98.34%

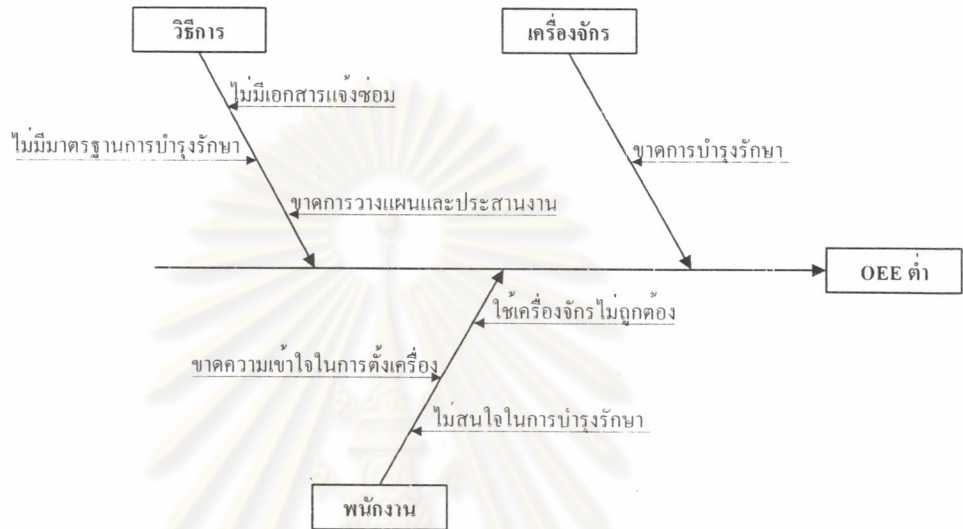
จะเห็นได้ว่าเปอร์เซ็นต์ความพร้อมใช้งานมีค่าต่ำกว่าอัตราส่วนอื่นอีก 2 ค่า ซึ่งมีสาเหตุมาจาก 2 ส่วน คือ ชั่วโมงที่เครื่องจักรเสีย และเวลาสูญเสียของเครื่องจักร

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเครื่องจักรในโรงงานแห่งนี้มีเปอร์เซ็นต์ความพร้อมใช้งานต่ำกว่าดัชนีอีก 2 ค่าคือ ประสิทธิภาพเชิงสมรรถนะ และอัตราคุณภาพ ซึ่งเนื่องมาจากชั่วโมงที่เครื่องจักรเสีย และเวลาที่เครื่องจักรสูญเสีย (การปรับตั้งเครื่องและการรอกอัยวัตถุ) จากปัญหาที่เกิดขึ้น ทางผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เปอร์เซ็นต์ความพร้อมใช้งานต่ำในหัวข้อถัดไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.6 การวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้ประสิทธิผลโดยรวมของเครื่องจักรมีค่าต่ำ

จากการวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้ประสิทธิผลโดยรวมของเครื่องจักรมีค่าต่ำ สามารถสรุปเป็นผังเหตุและผล (Cause and Effect Diagram) ได้ดังนี้

รูปที่ 5.8 ผังเหตุและผลของปัญหาที่พบ

ด้านพนักงาน

1. พนักงานในฝ่ายผลิตนั้นยังขาดความรู้ในการใช้เครื่องจักร
2. พนักงานในฝ่ายผลิตมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้องในเรื่องการบำรุงรักษา โดยคิดว่างานในการดูแลบำรุงรักษาเครื่องจักรเป็นหน้าที่ของหน่วยงานบำรุงรักษา จึงไม่สนใจในการบำรุงรักษาเบื้องต้น
3. พนักงานในฝ่ายผลิตที่ทำหน้าที่ตั้งเครื่องมีทัศนคติที่ว่า การตั้งเครื่องเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องทำ โดยจะตั้งเครื่องก็ต่อเมื่อหยุดเครื่องจักรแล้วจึงค่อยทำเพื่อเปลี่ยนออเดอร์ใหม่ ทั้ง ๆ ที่สามารถทำงานขนานในขณะที่เครื่องจักรยังทำงานอยู่ก็ได้ โดยการตั้งเครื่องรอไว้ก่อนได้

ด้านเครื่องจักร

4. การขาดการบำรุงรักษาเครื่องจักร เมื่อพิจารณาข้อมูลชั่วโมงที่เครื่องจักรเสียในเดือนกุมภาพันธ์เครื่องตัดเหล็กม้วนของโรงงานมีการเสียหายรุนแรงมากคือ 90 ชั่วโมงทำงาน ทำให้ไม่มีงานป้อนต่อไปยังเครื่องจักรถัดไปหนึ่งสัปดาห์ (90 % ของงานที่

ออกจากเครื่องตัดเหล็กม้วนจะต้องไปเครื่องจักรถัดไป) สาเหตุการขัดข้องของเครื่องจักรคือ ชุด Recoil ขยายไม่สุด ทำให้ลูกสูบและเสื่อสูบชำรุด ดังนั้นทางโรงงานต้องส่งเหล็กไปตัดยังโรงงานข้างนอกประมาณ 1,200 ตัน คิดเป็นเงินประมาณ 6 ล้านบาท และเสียค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมเครื่องตัดเหล็กม้วนเป็นเงิน 5 ล้านบาท

ด้านวิธีการ

5. เวลาสูญเสียของเครื่องจักรที่เกิดจากการรอกคอยวัตถุดิบ มีสาเหตุมาจากความผิดพลาดในเรื่องการวางแผนและการประสานงานของฝ่ายการตลาดกับลูกค้า
6. การขาดเอกสารใบแจ้งซ่อม ปัจจุบันเมื่อเครื่องจักรเสีย พนักงานในฝ่ายผลิตจะแจ้งปากเปล่ากับพนักงานในแผนกวิศวกรรมให้มาซ่อมบำรุง โดยไม่มีเอกสารเป็นลายลักษณ์อักษร ทำให้มีการรับรู้แต่ละระดับพนักงาน แต่ระดับหัวหน้าไม่ได้รับทราบปัญหา
7. การขาดมาตรฐานในการบำรุงรักษา โดยเฉพาะคู่มือการปฏิบัติงาน (Work Instruction) ในการตรวจเช็คเครื่องจักร และใบตรวจสอบประจำวัน (Daily Check Sheet) สำหรับตรวจเช็คและการหล่อลื่นเครื่องจักร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย